

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на научна и образователна степен „Доктор” по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия,

тема **„Архитектурни проблеми при промени във функциите на сградите“** и с научен ръководител: доц. д-р арх. Анна Борисова Аврамова, НБУ,

автор арх. **Климент Иванов Иванов**, НБУ, докторант на самостоятелна подготовка в ДП „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“, Департамент „Архитектура” на НБУ,

от проф. д-р арх. **Константин Николов Бояджиев**, НБУ.

Рецензията е изготвена въз основа на избор на рецензенти от Научното жури на заседание на 08.082014 г.

Дисертационният труд се състои от 224 страници и съдържа 161 илюстрации и 32 чертежи и схеми. Използвани са 140 източници, от които 75 книги и статии (14 на български и 61 на чужди езици), 5 нормативни документи, 52 интернет източници и 8 други източници. В него има 180 библиографски цитирания.

Избраната тема **„Архитектурни проблеми при промени във функциите на сградите“** е особено актуална с оглед на икономическите и социални явления в нашата страна, а и в чужбина. Докторантът застъпва тезата, че *„промените във функциите на сградите са архитектурни намеси, които разкриват допълнително поле за изява творческите търсения на архитектите“* и по този начин разкриват възможности чрез тяхната работа *„да бъдат спасени от унищожение и върнати към нов*

живот архитектурни творби и обекти на културното наследство от близкото... минало...”. Избраната от докторанта тема се отличава както с актуалност, така и с оригиналност. Рядко се среща в международната литература такова специфично насочване към проблема.

Кратко описание на дисертационния труд

Дисертационният труд започва с увод, в който се разглежда неговата актуалност; определят се обектът, предметът и обхватът на изследването; набелязват се поставените цели и задачи; и се изясняват методите на изследване.

В първата глава докторантът обосновава необходимостта от своите проучвания. Той представя реалната ситуация, в която се развива дейността по промените във функциите на сградите. Обяснява и коментира подробно основните понятия и термини, свързани със защитените от закона архитектурни обекти, и анализира същността на опазването на архитектурното наследство и видовете възстановителни намеси. В крак с времето авторът разглежда популярното явление „*съвременни руини*” на фона на разбирането за руините въобще и отношението към тях и дефинира ново понятие „*архитектурни руини*”. Повдига и проблема с наследството в опасност, който е особено наболял в нашата страна. Интерес представлява направената взаимовръзка между „*потребителя-творец*” и промените във функциите на сградите.

Втората глава е най-обемна и е изцяло отделена на проучването на архитектурни образци. Подбрани са реализирани проекти на сгради с промени във функциите, които са пример за успешно реинтегриране в съвременната социална и архитектурна среда и са носители на високи архитектурни и художествени достойнства. Разгледаните осем обекта от нашата и световната практика демонстрират разнообразни методи за намеса и предоставят на автора богата почва за изследвания и анализи.

В третата глава докторантът обобщава и систематизира резултатите от неговите изследвания. В нея той изследва *адаптацията* и определя причините, които пораждат необходимост от такава. Подробно се разглежда и *имитацията*, като авторовата позиция е, че тя не трябва да се възприема само като отрицателен начин на намеса. В потвърждение на това той категоризира видовете имитация, като извежда оригинален подвид – „*творческа имитация*”. Първият е *в зависимост от начина на изявяване* и съдържа в себе си три метода – *имитация, вписване и контраст*. Вторият е *в зависимост от начина на взаимодействие* и е разделен на *скриване, съчетаване, налагане и обгръщане (обхващане)*. И двата похвата са илюстрирани графично чрез цветни схеми. В заключение изведените методи са класифицирани в таблица, която дава възможност да бъде направено визуално съпоставяне между новото и старото.

В последната глава на дисертационни труд е разгледан един архитектурен проект на автора. Той е показан като илюстрация на изследванията и разработките в труда и на тяхното реално приложение в архитектурната практика. По-добре би било главата да бъде оформена като „Приложение“.

Научни приноси

Авторът доста подробно и прецизно е формулирал научните си приноси:

- Дефиниране на два нови похвата за архитектурна намеса при промени във функциите на сградите, които са графично илюстрирани според оригинални авторови критерии — в зависимост от начина на изявяване (имитация, вписване и контраст) и в зависимост от начина на взаимодействие (скриване, съчетаване, налагане и обгръщане).
- Разработване на нов метод за таблично структуриране и класификация на похватите за архитектурна намеса, който предоставя

възможност за визуално оценяване на взаимодействието между ново и старо.

- Извеждане на класификация на причините, които предизвикват необходимостта от промени във функциите на сградите.

- Дефиниране на нова категория архитектурни обекти – „Архитектурни руини” – досега те не са били предмет на описание и изследване като самостоятелна група.

- Проучване на ролята и мястото на „Потребителя-творец” в процеса на промените във функциите на сградите – досега тази връзка не е била задълбочено изследвана.

- Изследване на Имитацията и дефиниране на три нейни категории, едната от които, „Творческата имитация”, е нова категория – досега тя не е разглеждана в положителната светлина на пълноценен метод за архитектурна намеса.

- Изследване на ролята на промените във функциите на сградите като стимул на творческото въображение на проектанта и генератор на нестандартни архитектурни решения.

- Полагане са основи за стратегия за бъдеща научна и практическа работа, ориентирана към опазването на този вид обекти единствено с архитектурни средства.

Рецензентът споделя и приема така формулираните научни приноси, като препоръчва обединяването им по групи с оглед по-голямата или по-малка степен на приложност или теоретичност.

Значение на дисертацията и възможности за продължаване и приложение

Дисертацията има значение за процеса на обучение и преподаване, като повечето части от нея могат да влязат в един или друг образователен курс. Освен това тя има значение за специалистите, занимаващи се с

обновяването на архитектурната среда, както и за най-широк кръг читатели.

Проучванията могат да продължат чрез конкретизиране на обхвата и задълбочаване на проблематиката за видове сгради или обекти.

Авторефератът съответства на основните положения и приносите на представения труд.

В заключение рецензентът с убеденост дава на дисертационния труд положителна оценка и предлага на уважаемите членове на Научното жури на арх. Климент Иванов да бъде присъдена научната и образователна степен „Доктор”.

5 септември 2014 г.

град София

.....
/проф. д-р арх. К. Бояджиев/